

Bijlage 1: Analyse ontwerpbegrotingen 2024 van de zeven provinciale publieke verbonden partijen (gemeenschappelijke regelingen).

Inhoudsopgave

Pag.

Ambitie 7 Gezond en veilig Zuid-Holland

3

- Omgevingsdiensten

Ambitie 2 Bereikbaar Zuid-Holland

10

- Wegschap Tunnel Dordtse Kil

Ambitie 6 Sterke steden en dorpen in Zuid-Holland

13

- Grondbank RZG Zuidplas

Achtergrondinformatie:

Over de kaderstellende en controlerende rol van Provinciale Staten zijn bestuurlijke afspraken gemaakt in de commissie Bestuur en Middelen en deze zijn vastgelegd in het besluit van Provinciale Staten van 28 januari 2015. Om aan deze rol invulling te kunnen geven worden u de begrotingen 2024 van alle gemeenschappelijke regelingen voor zienswijze aangeboden. Daarbij ontvangt PS een analyse van deze begrotingen en een korte verklaring van de verschillen met het voorafgaande jaar. Deze analyse is in deze bijlage opgenomen.

Ambitie 7 Gezond en veilig Zuid-Holland

Omgevingsdiensten Zuid-Holland Zuid, Midden-Holland, West-Holland, Haaglanden en DCMR.

Er zijn in Zuid-Holland vijf omgevingsdiensten opgericht die de deelnemende gemeenten en de provincie ondersteunen en adviseren bij de uitvoering van taken op het gebied van omgevingsrecht, vergunningverlening, toezicht en handhaving op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.

Hieronder volgt de visie, rechtsvorm en doel, bestuurlijk belang, activiteiten en bevoegdheden van de omgevingsdiensten. Onder dit algemene deel wordt specifiek ingegaan op de (provinciale) kaderstelling bij deze omgevingsdiensten.

Algemeen	
<i>Visie en beleidsvoornemens</i>	<p>De omgevingsdiensten houden zich bezig met de uitvoering van complexe en bovengemeentelijke milieutaken en hebben tot doel de kwaliteit van de dienstverlening aan burgers en bedrijven te verbeteren. De provincie blijft wel verantwoordelijk voor een integrale beleidsontwikkeling op het gebied van milieu en bodem. De provincie voert de regie op de beleidsuitvoering door beleidsprogrammering en monitoring.</p> <p>De omgevingsdiensten voeren wettelijke, provinciale milieutaken uit en geven invulling op het milieuterrein aan het Coalitieakkoord 2019-2023 van het college van Gedeputeerde Staten. De in de provinciale begroting opgenomen prioriteiten en doelen vormen het uitgangspunt bij het opstellen van de provinciale werkplannen van de omgevingsdiensten.</p>
<i>Rechtsvorm en doel</i>	De omgevingsdiensten zijn rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichamen, opgericht met het doel het ondersteunen van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in art. 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.
<i>Bestuurlijk belang</i>	De omgevingsdiensten voeren (provinciale en gemeentelijke) wettelijke taken uit binnen het omgevingsrecht en op het gebied van omgevingsbeheer, behandelen klachten van burgers en meldingen van bedrijven en ondersteunen de provincie als opdrachtgever op duurzame ruimtelijke ontwikkeling en -beheer. Daarnaast voeren zij incidentele en additionele opdrachten uit voor provincie en gemeenten.
<i>Activiteiten</i>	<p>Structurele taken o.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reguliere VTH taken; • Bodemtaken (vermindering als gevolg van de Omgevingswet per 01-01-2024);

	<ul style="list-style-type: none"> Groene taken.
<i>Bevoegdheden</i>	Het namens Gedeputeerde Staten en met mandaat uitvoeren van taken en bevoegdheden in het kader van vergunningverlening, toezicht en handhaving en de uitvoering van programma's en projecten met inachtneming van het provinciaal beleid op het gebied van de fysieke leefomgeving. Het gaat daarbij o.a. om de uitvoering van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en de in die wet genoemde wetten, Wet milieubeheer en de daarbij behorende uitvoeringsbesluiten, Provinciewet, Algemene wet bestuursrecht, Wet geluidhinder, Luchtvaartwet, Wet bodembescherming, Waterwet (grondwater), Wet natuurbescherming, Vuurwerkbesluit, Besluit bodemkwaliteit en Provinciale verordening bescherming landschap en natuur. Een aantal van deze voorgaande wetten gaan op in de Omgevingswet die per 01-01-2024 inwerking treedt.
<i>Stemverhoudingen</i>	DCMR : 37,5% stemaandeel (vast stemaandeel) ODH : 29,0% stemaandeel (vast stemaandeel) OZH : 34,0% stemaandeel (vast stemaandeel) ODMH : 17,4 % stemaandeel (o.b.v. het aandeel van de PZH deelnemersbijdrage in de primaire begroting 2022) ODWH : 13,0% stemaandeel (o.b.v. het aandeel van de PZH deelnemersbijdrage in de primaire begroting 2022)
Kaderstelling	
<i>Provinciale doelstellingen</i>	De omgevingsdiensten voeren de wettelijke, provinciale milieutaken uit en geven invulling op het milieuterrein aan het Coalitieakkoord 2019-2023 van het college van Gedeputeerde Staten. De nota Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving 2018-2021 biedt de kaders om het VTH-instrumentarium in te zetten voor een veilige en gezonde leefomgeving, met name voor luchtkwaliteit, geluid en omgevingsveiligheid (opslag en transport van gevaarlijke stoffen). De nieuwe Nota VTH voor de Omgevingswet is opgesteld en zal in werking treden tegelijk met de Omgevingswet (inwerkingtreding is voorzien op 1-1-2024). De huidige Nota VTH is verlengd tot eind 2023, zodat er geen beleidsmatig gat ontstaat.
<i>(Financiële) doelstellingen van de omgevingsdiensten</i>	<p>De omgevingsdiensten voeren de werkzaamheden conform de overeengekomen opdrachten uit. De prestaties worden conform afspraak gemonitord en gerapporteerd. Afwijkingen tussen prognose en realisatie worden, in principe, periodiek besproken inclusief mogelijke bijstuur- en beheersmaatregelen. Bij forse afwijkingen tussen prognose en realisatie vindt direct afstemming plaats tussen de betreffende omgevingsdienst en de provincie.</p> <p>Het weerstandsvermogen dient bij alle omgevingsdiensten op het gewenste niveau (veelal weerstandsfactor 1) te zijn. Hiervan kan worden afgeweken in het geval dat de risico's worden afgewend op de deelnemer(s). In dat geval resteert alleen een risico in het fluctueren van het bedrijfsresultaat. Op dit moment is het gebruik dat binnen de vijf Zuid-Hollandse omgevingsdiensten voldoende weerstandsvermogen wordt gevormd en geen risico's af worden gewenteld op de deelnemers.</p>
<i>Sturing: Financiën</i>	Op basis van ontwerpbegrotingen 2024 van de omgevingsdiensten bedraagt de totale provinciale bijdrage in 2024 voor de uitvoering van de wettelijke taken en de op dit moment geraamde aanvullende opdrachten circa € 54,5 mln. In vergelijking tot de initiële begrotingen 2023 stijgt de bijdrage met € 3,1 mln. Deze stijging van de provinciale deelnemersbijdrage wordt onder meer

veroorzaakt door prijsstijgingen en de daaropvolgende hoge indexatie. In de verwachte prijsstijgingen in het jaar 2024 is nacalculatie over de jaren 2022 en 2023 verwerkt. De loon- en prijsstijging wordt voornamelijk in het jaar 2024 opgevangen.

Samenvatting verloop financiële bijdragen 2023/2024:

Omgevingsdienst	Provinciale bijdrage initiële begroting 2023 (inclusief aanvullend)	Provinciale bijdrage begroting 2024 (structureel)	Provinciale bijdrage begroting 2024 (aanvullend)	Opmerking
DCMR	€ 29,1 mln.	€ 30,6 mln.	€ 0 mln.	<ul style="list-style-type: none"> • Provinciale bijdrage 2024 is conform de provinciale kaderbrief 2024 geïndexeerd. • Voor het structurele financiële kader van de gemeenten wordt rekening gehouden met een indexering van 8,4% Hier zijn de prijsstijgingen over het jaar 2024 en nacalculatie van eerdere jaren 2022 en 2023 in verwerkt. • Het voorstel van DCMR inzake de uurtarieven, is deze te indexeren met 5,2%. Het verschil tussen de provinciale indexatie (3,4%) en de indexatie die DCMR hanteert is 1,8% wat resulteert in minder aantal af te nemen uren/producten, in het geval de deelnemersbijdrage niet wordt verhoogd. • Conform het provinciaal indexatiebeleid heeft de provincie vanaf boekjaar 2022 structureel rekeningen gehouden met de loon- en prijsontwikkelingen. Voorsnog is voldoende budget beschikbaar om dit verschil op te vangen. Anders volgt hierover nog een besluit bij de provinciale Begroting 2024 • In de huidige begroting zijn door DCMR geen aanvullende opdrachten vermeld voor de provincie. DCMR geeft een totale raming af voor de projecten. • De omvang van de weerstandscapaciteit per ultimo 2022 bedraagt € 1,4 mln. (exclusief bestemmingsreserves) tegenover een risicoprofiel van € 1,61 mln. Het weerstandsratio wordt met 0,87 (minimaal 1) onvoldoende geacht.

	Haaglanden	€ 8,7 mln.	€ 10,0 mln.	€ 0 mln.	<ul style="list-style-type: none"> • ODH hanteert het, in het AB vastgestelde, Koersplan als uitgangspunt voor de financiële kaders. • Voor de indexering van de lasten wordt uitgegaan van de in de Macro Economische Verkenning 2023 (van september 2022) opgenomen indices. • Het uurtarief is bij de Begroting 2024 voor de loonkosten met 2,3% geïndexeerd. Voor de materiële kosten met 1,9% geïndexeerd. In de provinciale kaderbrief 2024 is een gewogen indexering opgenomen van 3,4%. De toegepaste indexering voor de ODH begroting 2024 past binnen de provinciale kaderbrief 2024. • Er is blijvende aandacht voor efficiency verbeteringen. De huidige indexeringskosten zijn beoordeeld en kunnen niet opgevangen worden binnen het oorspronkelijke beschikbare budget (2024) zonder verlies van kwaliteit en/of kwantiteit van de dienstverlening, tenzij deelnemers bijspringen? • In de huidige begroting 2024 zijn geen aanvullende opdrachten vermeld. • De totale omvang van de begroting van ODH stijgt met gemiddeld 7,88%. • Conform het provinciaal indexatiebeleid heeft de provincie vanaf boekjaar 2022, in haar eigen begroting, structureel rekening gehouden met de actuele loon- en prijsontwikkelingen. • De omvang van de weerstandscapaciteit per ultimo 2022 bedraagt € 1,31 mln. tegenover een risicoprofiel van € 1,31 mln. Het weerstandsratio wordt met 1,0 (minimaal 1) voldoende geacht.
	Zuid-Holland Zuid	€ 7,6 mln.	€ 7,7 mln.	€ 0 mln.	<ul style="list-style-type: none"> • De provinciale bijdrage 2024 is in de Begroting 2024 door OZHZ iets hoger geïndexeerd (0,05%) dan in de provinciale kaderbrief 2024 is aangegeven. • Indexering voor de ontwikkeling loonkosten bedraagt 3,9% en voor de overige (materiële) kosten 2,4%. • In het uurtarief voor 2024 is, naast de indexering 2024, eveneens het structurele indexeringseffect over 2022 en

					<p>2023 opgenomen. Op basis van de verhouding tussen de loon- en materiele kosten betekent dit een indexering met een gewogen gemiddelde van - cumulatief - 9,3% voor 2024.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gegeven de huidige economische onzekerheden en het verwachte tekort over 2023 door de loon- en prijsontwikkelingen, geeft het dagelijks bestuur in overweging om het restant van het resultaat over het boekjaar 2022 (€ 117.000) eveneens toe te voegen aan het weerstandsvermogen als extra buffer. • De omvang van de weerstandscapaciteit per ultimo 2022 bedraagt € 1,382 mln. tegenover een risicoprofiel van € 0,962 mln. Het weerstandsratio wordt met 1,44 (minimaal 1) voldoende geacht.
Midden-Holland	€ 3,5 mln.	€ 3,2 mln.	€ 0,1 mln.	<ul style="list-style-type: none"> • In de begroting van Midden-Holland is een indexering verwerkt conform de "Financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen". Dit is een uniforme bestuurlijke afspraak tussen de gemeenten in Hollands-Midden over de indexeringsmethode. Hierin is ook nacalculatie verwerkt over voorgaande jaren (t-3). • De voorgestelde prijsindexatie voor het jaar 2024 voor de loonkosten is 6,4% en voor materiele kosten is 9,0%. Het gewogen index komt uit op 6,92%. • In de provinciale kaderbrief 2024 wordt een gewogen indexering van 3,4% voorgesteld. • De Provinciale bijdrage 2024 is niet conform de provinciale kaderbrief 2024 geïndexeerd. Het verschil tussen de provinciale (3,4%) en de ODMH indexatie (6,92%) resulteert in 3,52% minder af te nemen uren/producten, in het geval de deelnemersbijdrage niet wordt verhoogd. • Conform het provinciaal indexatiebeleid heeft de provincie vanaf boekjaar 2022 structureel rekening gehouden met de loon- en prijsontwikkelingen. Vooralsnog is voldoende budget beschikbaar om dit verschil op te vangen. Anders volgt hierover nog een besluit in de provinciale begroting 2024. 	

				<ul style="list-style-type: none"> De omvang van de weerstandscapaciteit per ultimo 2022 bedraagt € 1,4 mln. tegenover een risicoprofiel van € 1,53 mln. Het weerstandsvermogen wordt met 0,83 (minimaal 1) onvoldoende geacht.
West-Holland	€ 2,8 mln.	€ 2,5 mln.	€ 0,5 mln.	<ul style="list-style-type: none"> In de begroting van West-Holland is een indexering verwerkt conform de “Financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen”. Dit is een uniforme bestuurlijke afspraak tussen de gemeenten in Hollands-Midden over de indexeringsmethode. Hierin is ook nacalculatie verwerkt over voorgaande jaren (t-3). De voorgestelde prijsindexatie voor het jaar 2024 voor de loonkosten is 6,4% en voor materiele kosten is 9,0%. Het gewogen index komt uit op 7,05% (verschil met ODMH komt omdat de verhouding personeel materieel anders is bij ODWH). In de provinciale kaderbrief 2024 wordt een gewogen indexering van 3,4% voorgesteld. De Provinciale bijdrage 2024 is niet conform de provinciale kaderbrief 2024 geïndexeerd. Het verschil tussen de provinciale (3,4%) en de ODWH indexatie (7,05%) resulteert in 3,65% minder af te nemen uren/producten, in het geval de deelnemersbijdrage niet wordt verhoogd. Conform het provinciaal indexatiebeleid heeft de provincie vanaf boekjaar 2022 structureel rekening gehouden met de loon- en prijsontwikkelingen. Vooralnog is voldoende budget beschikbaar om dit verschil op te vangen. Anders volgt hierover nog een besluit in de provinciale begroting 2024. De verwachte omvang van de weerstandscapaciteit in 2024 bedraagt € 0,3 mln. tegenover een risicoprofiel van € 0,61 mln. Het weerstandsratio komt uit op 0,47 (minimaal 1), welke onvoldoende wordt geacht.
Totaal	€ 51,7 mln.	€ 54,0 mln.	€ 0,6 mln.	

<p>Coalitieakkoord 2019-2023</p> <p>Provinciale begroting</p>	<p>In het (huidige) Coalitieakkoord 2019-2023 is aangegeven dat wij blijven inzetten op de instrumenten als vergunningverlening, toezicht en handhaving waarmee we zorgdragen voor een goede milieukwaliteit (luchtkwaliteit, bodem, geluid en externe veiligheid) binnen het wettelijk kader. De provincie is bevoegd gezag voor circa 350 industriële bedrijven. We willen uitstoot van gevaarlijke stoffen bij deze bedrijven beperken. Van (potentieel) zeer zorgwekkende stoffen willen we snel helderheid over de risico's. Daarom gaan we in gesprek met het bedrijfsleven, gemeenten, het Rijk en Europa voor transparantie en betere wet en regelgeving. Ook willen wij een altijd actuele en digitale vergunning, zodat duidelijk is wat bedrijven mogen en aan welke regels moet worden voldaan.</p> <p>Alle vijf de omgevingsdiensten hanteren een hogere gewogen index in vergelijking met de meegegeven provinciale kaders (3,4%). Dit komt voornamelijk door het feit dat de omgevingsdiensten na de werkelijke inflatie over 2022 en 2023 een indexatie correctie (nacalculatie) toepassen voor het jaar 2024 en verder. De nu te verwachte tekorten in 2023 zullen incidenteel via het weerstandsvermogen, óf via een extra deelnemersbijdrage worden opgevangen. De dekking voor deze verwachte tekorten zijn, op basis van de huidige informatie, al opgenomen in de PZH begroting 2023. Naar verwachting zal vanaf het jaar 2024, weer sprake zijn van meer evenwicht tussen de indexering van de begrotingen van de OD's en de indexering volgens het provinciaal indexatie beleid. Het provinciaal Indexatiebeleid biedt geen ruimte voor nacalculatie, maar wel voor tijdige bijsturing. Dit heeft ertoe geleid dat vanaf eind 2022 (NJN 2022 en Begroting 2023) de provinciale deelnemersbijdrage aan de vijf omgevingsdiensten structureel is opgehoogd. Voor de verwerking van eventuele verschillen moet nog besluitvorming plaatsvinden bij de provinciale Begroting 2024.</p>						
<p><i>Uitgangspuntenbrief financieel kader 2024</i></p>	<p>In de provinciale kaderbrief 2024 zijn een aantal (financiële) kaders en randvoorwaarden opgenomen om op te nemen in de begroting 2024. Aan deze kaders en randvoorwaarden wordt (grotendeels) voldaan. Bij de zienswijzen op deze ontwerpbegrotingen 2024 worden de uitgangspunten nagelopen en aangegeven per omgevingsdienst hoe dit is verwerkt in de ontwerpbegroting 2024.</p> <table border="1" data-bbox="485 933 1776 1383"> <thead> <tr> <th data-bbox="485 933 919 1027">Financiële aandachtspunten kaderbrief 2024</th> <th data-bbox="919 933 1346 1027">Doel: waarom opgenomen?</th> <th data-bbox="1346 933 1776 1027">Constateringen en input voor zienswijze ontwerpbegroting 2024</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="485 1027 919 1383"> <p><i>Provinciale deelnemersbijdrage</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Loonontwikkelingen aansluiten bij de feitelijke Cao-loonstijgingen. • Mocht bovengenoemde CAO loonstijging nog niet bekend zijn, dan mag voor de raming van de loonkosten de loonvoet sector overheid worden genomen zoals opgenomen in de meest recente publicatie van het CPB. </td> <td data-bbox="919 1027 1346 1383"> <p>In 2019 zijn er provinciale verkiezingen gehouden en is er een nieuw Collegeakkoord voor de periode 2019-2023 opgesteld. Gelet op deze situatie is besloten voor het wettelijk takenpakket en de overige werkzaamheden die de Omgevingsdiensten uitvoeren namens of voor de provincie, het opdrachtbudget en de deelnemersbijdrage te continueren en te garanderen.</p> </td> <td data-bbox="1346 1027 1776 1383"> <p><u>Indexering</u> De omgevingsdiensten hanteren voor het jaar 2024 een hoger (gewogen) indexpercentage dan de provinciale kaders uit de provinciale kaderbrief 2024. Dit komt door de hoge inflatie in de jaren 2022 en 2023, welke via nacalculatie wordt verwerkt in 2024. De provincie heeft eerder geanticipeerd op de inflatie (zie ook toelichting hierboven bij Provinciale begroting) door in de Najaarsnota</p> </td> </tr> </tbody> </table>	Financiële aandachtspunten kaderbrief 2024	Doel: waarom opgenomen?	Constateringen en input voor zienswijze ontwerpbegroting 2024	<p><i>Provinciale deelnemersbijdrage</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Loonontwikkelingen aansluiten bij de feitelijke Cao-loonstijgingen. • Mocht bovengenoemde CAO loonstijging nog niet bekend zijn, dan mag voor de raming van de loonkosten de loonvoet sector overheid worden genomen zoals opgenomen in de meest recente publicatie van het CPB. 	<p>In 2019 zijn er provinciale verkiezingen gehouden en is er een nieuw Collegeakkoord voor de periode 2019-2023 opgesteld. Gelet op deze situatie is besloten voor het wettelijk takenpakket en de overige werkzaamheden die de Omgevingsdiensten uitvoeren namens of voor de provincie, het opdrachtbudget en de deelnemersbijdrage te continueren en te garanderen.</p>	<p><u>Indexering</u> De omgevingsdiensten hanteren voor het jaar 2024 een hoger (gewogen) indexpercentage dan de provinciale kaders uit de provinciale kaderbrief 2024. Dit komt door de hoge inflatie in de jaren 2022 en 2023, welke via nacalculatie wordt verwerkt in 2024. De provincie heeft eerder geanticipeerd op de inflatie (zie ook toelichting hierboven bij Provinciale begroting) door in de Najaarsnota</p>
Financiële aandachtspunten kaderbrief 2024	Doel: waarom opgenomen?	Constateringen en input voor zienswijze ontwerpbegroting 2024					
<p><i>Provinciale deelnemersbijdrage</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Loonontwikkelingen aansluiten bij de feitelijke Cao-loonstijgingen. • Mocht bovengenoemde CAO loonstijging nog niet bekend zijn, dan mag voor de raming van de loonkosten de loonvoet sector overheid worden genomen zoals opgenomen in de meest recente publicatie van het CPB. 	<p>In 2019 zijn er provinciale verkiezingen gehouden en is er een nieuw Collegeakkoord voor de periode 2019-2023 opgesteld. Gelet op deze situatie is besloten voor het wettelijk takenpakket en de overige werkzaamheden die de Omgevingsdiensten uitvoeren namens of voor de provincie, het opdrachtbudget en de deelnemersbijdrage te continueren en te garanderen.</p>	<p><u>Indexering</u> De omgevingsdiensten hanteren voor het jaar 2024 een hoger (gewogen) indexpercentage dan de provinciale kaders uit de provinciale kaderbrief 2024. Dit komt door de hoge inflatie in de jaren 2022 en 2023, welke via nacalculatie wordt verwerkt in 2024. De provincie heeft eerder geanticipeerd op de inflatie (zie ook toelichting hierboven bij Provinciale begroting) door in de Najaarsnota</p>					

<ul style="list-style-type: none"> • Voor de materiele component CPI gebruiken. • Loonkostenstijging en prijsstijging materiële component gespecificeerd onderbouwen. • Mogelijke efficiëntieverbetering in bedrijfsvoering terugzien in begroting. • Hiervan kan worden afgeweken indien dit ongewenste gevolgen heeft voor de (minimaal) gewenste kwaliteit van de uitvoering en de robuustheid van de Omgeving. 		<p>2022 en Begroting 2023 structureel de PZH deelnemersbijdrage aan de vijf omgevingsdiensten te indexeren. Verwachting is dat de door de omgevingsdiensten toegepaste indexatie past binnen de beschikbare budgetten binnen de provinciale begroting.</p> <p><u>Efficiëntie</u> Alle vijf diensten geven in de ontwerpbegrotingen 2024 een toelichting op de efficiëntie van de bedrijfsvoering en op welke manieren dit verder zal worden ontwikkeld.</p>
Beleidsmatige aandachtspunten kaderbrief 2024	Constateringen en input voor zienswijze ontwerpbegroting 2024	
<i>Doorontwikkeling omgevingsdiensten</i>	De provincie heeft in 2021 een verkenning door Twynstra Gudde laten uitvoeren naar de toekomstbestendige uitvoering van de VTH-taken. Alle omgevingsdiensten hebben in de begroting een toelichting hierover opgenomen.	
<i>Informatieveiligheid</i>	DCMR, ODH, OZHZ en ODMH verstrekken informatie over hun aanpak van cyber security. Voor ODWH wordt dit een aandachtspunt voor in de zienswijzebrief.	
<i>Omgevingswet</i>	DCMR, OZHZ, ODMH en ODWH hebben financiële consequenties van de Omgevingswet verwerkt, specifiek voor de overdracht van de bodemtaken naar gemeenten bij de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024. Het bevoegd gezag van een deel van de provinciale bodemtaak wordt dan overgedragen aan de gemeenten. ODH wordt verzocht de effecten van de Omgevingswet te verwerken in de eerste begrotingswijziging in 2024. Voor de DCMR geldt dit voor de gemeentelijke bijdragen.	

	<i>Wet gemeenschappelijke regeling</i>	Als gevolg van de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen dienen de omgevingsdiensten de Gemeenschappelijke Regelingen te wijzigen/actualiseren. Alle vijf de omgevingsdiensten zijn hiermee bezig en de verwachting is dat de wijzigingsvoorstellen medio 2023 voor zienswijze aan de gemeenteraden en PS worden aangeboden.
	<i>Opsplitsen van de begroting in milieu en bouw en woningtoezicht (BWT) taak</i>	De ODWH is gevraagd haar begroting te splitsen in de milieutaak (kerntaak) en bouwtaak (plustaak). De ODWH heeft dit niet gedaan. Aandachtspunt voor de zienswijzebrief.
Reserves/ Weerstandsvormogen	Het weerstandsvormogen bij de omgevingsdiensten is in de begroting 2024 bij twee omgevingsdiensten op het bestuurlijk afgesproken niveau. Bij DCMR, ODMH, ODWH is dat nog niet het geval. In de analyse van de jaarrekeningen is ook een uitgebreide toelichting gegeven over het weerstandsvormogen van de omgevingsdiensten.	
Risico's en beheersmaatregelen	Aandachtspunt Indien verwachte tekorten over 2023 in eerste instantie gedekt worden door de inzet van het weerstandsvormogen, dan dient hierop volgend het weerstandsvormogen weer op het afgesproken bestuurlijke niveau gebracht te worden. Hiervoor zal het Dagelijks Bestuur een plan aanbieden aan het Algemeen Bestuur van de omgevingsdienst die daar vervolgens over besluit.	
<i>Prioriteit 2024</i>	De Omgevingswet treedt per 1 januari 2024 in werking. Het werken met de Omgevingswet zal de omgevingsdiensten in 2024 de nodige tijd en aandacht vragen. Andere prioriteiten in 2024 zijn de implementatie van de Altijd Actuele Digitale Vergunning (AADV) en de VTH taken rond Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS). Daarnaast zijn de Doorontwikkeling van de Zuid-Hollandse omgevingsdiensten, het Interbestuurlijk Programma Verbetering VTH-stelsel (IPB VTH) en de wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen belangrijke aandachtspunten in 2024.	

Ambitie 2 Bereikbaar Zuid-Holland

Wegschap Tunnel Dordtse Kil

Het Wegschap Dordtse Kil beheert en exploiteert de toltunnel tussen Dordrecht en 's-Gravendeel evenals de aansluitende wegen. De Kiltunnel is sinds 1 oktober 1977 de belangrijkste oeververbinding tussen de Hoeksche Waard en het Eiland van Dordrecht. De N217 loopt door de Kiltunnel en sluit aan de Dordtse zijde aan op de industrieterreinen, de A16 en de N3.

Algemeen	
<i>Visie en beleidsvoornemens</i>	De Kiltunnel vormt een belangrijke schakel in de ontsluiting van het woon- en werkgebied van de betrokken gemeenten. Het Wegschap draagt op deze wijze bij aan het optimaliseren van weg-, vaarweg- en fietsinfrastructuur.
<i>Rechtsvorm en doel</i>	De gemeenschappelijke regeling Wegschap Tunnel Dordtse Kil is een rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichaam, opgericht met het doel het beheren en exploiteren van een niet-openbare toltunnel en de aansluitende wegverbindingen.
<i>Bestuurlijk belang</i>	De toltunnel vormt een belangrijke schakel in de ontsluiting van het woon- en werkgebied van de gemeente Dordrecht en de gemeente Hoeksche Waard. In het kader van de integrale bereikbaarheid draagt het Wegschap bij aan het optimaliseren van weg-, vaarweg- en fietsinfrastructuur.
<i>Activiteiten</i>	Het openbaar lichaam verwezenlijkt zijn taakstelling door: <ul style="list-style-type: none"> • De financiële middelen voor de aanleg, onderhoud en exploitatie bijeen te brengen; • De tunnel toegankelijk te stellen voor elke verkeersdeelnemer die tegen betaling van de tunnel gebruik wil maken; • Het heffen van tolgelden tot zodanige bedragen dat een rendabele exploitatie van de tunnel gewaarborgd wordt.
<i>Bevoegdheden</i>	Binnen de regeling ten aanzien van de belangenbehartiging waarvoor zij is getroffen en het gebied waarvoor zij geldt, kunnen bevoegdheden van regeling en bestuur worden overgedragen en toegekend, binnen de grens van artikel 54 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.
<i>Stemverhouding</i>	50% stemaandeel
Kaderstelling	
<i>Provinciale doelstellingen</i>	In de provinciale begroting zijn geen specifieke doelstellingen geformuleerd. De tunnel is aangelegd om de bereikbaarheid te verbeteren tussen de Hoeksche Waard en Dordrecht en omstreken.

<p><i>(Financiële) doelstellingen van Dordtse Kil</i></p>	<p>Het Wegschap heeft in het verleden het jaarlijkse positief resultaat gebruikt om het negatief eigen vermogen op niveau te brengen. Dit is inmiddels het geval. Daarbij heeft het geholpen dat de rentelasten op de aangetrokken leningen relatief laag zijn. Op de middellange termijn dienen over de omvang van de deelnemersbijdrage bestuurlijke keuzes worden gemaakt. Mede vanwege de toekomstige herfinanciering van de bestaande leningen, het aantrekken van mogelijk nieuwe leningen en niet onbelangrijk de onzekerheid over de toelinkkomsten. Dit gelet op het bestaande coalitieakkoord van de huidige regering met de wens om de tunnel met het oog op de invoering van rekening rijden te zijner tijd geheel of gedeeltelijk tolvrij te maken.</p> <p>Het Wegschap heeft voorgesteld het resultaat van boekjaar 2022 ad € 4,6 mln. toe te voegen aan de algemene reserve. Over de bestemming van het resultaat van boekjaar 2022 wordt momenteel in het Dagelijks Bestuur gesproken en de uitkomsten hiervan zullen aan het Algemeen Bestuur worden voorgelegd bij het vaststellen van de Begroting 2024 en Jaarrekening 2022.</p>
<p><i>Sturing:</i></p> <p><i>Financiën inclusief zienswijzen</i></p> <p><i>KPI's provinciale begroting</i></p>	<p>Vanaf boekjaar 2021 is de provinciale deelnemersbijdrage verlaagd naar structureel € 25.000.</p> <p>Zowel in de begroting 2024 als de meerjarenraming is deze lagere bijdrage verwerkt. Deze verlaging van de deelnemersbijdrage is mede op verzoek van de deelnemers doorgevoerd, omdat de rentelasten op de aangetrokken leningen voor de totstandkoming van de tunnel zijn afgesloten onder gunstige marktcondities (wat een positieve invloed heeft gehad op de rentekosten) en er aanvullend geen sprake meer is van een negatief eigen vermogen. De begroting 2024 en meerjarenbegroting is daarom ook met de lagere deelnemersbijdrage structureel dekkend. Er kan op dit moment worden volstaan worden met een lagere bijdrage omdat een hoger verkeersaanbod wordt verwacht en daardoor de toelinkkomsten hoger uitvallen.</p> <p>N.v.t.</p>
<p><i>Uitgangspuntenbrief financieel kader 2023</i></p>	<p>N.v.t. Er zijn geen financiële kaders meegegeven aan het Wegschap.</p>
<p><i>Reserves/ Weerstandvermogen</i></p> <p><i>Risico's en beheersmaatregelen</i></p>	<p>De stand van het eigen vermogen bedraagt ultimo 2023, na bestemming van het resultaat 2021 en het geraamde resultaat 2022, € 15.9 mln. De benodigde weerstandscapaciteit in 2021 is € 0,8 mln. Dit betekent een weerstandsratio van 20,67. Hiermee voldoet het Wegschap ruim aan het vastgestelde weerstandsratio van >1.</p> <p><u>Renovatie</u></p> <p>In 2020 is gestart met de renovatiewerkzaamheden aan de tunnel. Hierbij wordt groot onderhoud gepleegd en zullen nieuwe grootschalige investeringen worden gedaan om de tunnel weer "up to date" te maken en voor de komende jaren op het gewenste onderhoudsniveau te kunnen houden. Deze werkzaamheden zijn grotendeels afgerond. De totale kosten voor de renovatie zijn geraamd op ca. € 40 mln. met een onzekerheidsmarge van plus en min 20%. Opgemerkt wordt dat de eigen middelen en de toelobbrengsten de komende jaren voldoende zijn om aan de aflossings- en renteverplichtingen van de aangegane leningen voor de renovatie te voldoen. Voor de langere termijn zal worden nagegaan op welke wijze extra</p>

	<p>kapitaalslasten zullen worden afgedekt. Dit vanwege de inschatting dat Wegschap voor de herfinanciering van de bestaande leningen te maken gaat krijgen met een aanzienlijke stijging van de rentelasten en/of aflossingsverplichtingen.</p> <p><u>Situatie Rusland Oekraïne en overige prijsstijgingen</u> Het Wegschap heeft aangegeven momenteel geen last te ondervinden van de inflatie die de situatie rondom Rusland en Oekraïne met zich meebrengt. Het voorgenoemde groot onderhoud is afgerond en nieuw groot onderhoud, waarbij de inflatie wel een rol gaat spelen, staat nog niet gepland. Deze ontwikkeling wordt gemonitord door het Wegschap en de provincie.</p>
<i>Prioriteit 2024.</i>	Herfinanciering van de bestaande leningen en beheersbaar houden van stijging van de rentelasten en/of aflossingsverplichtingen.

Ambitie 6 Sterke steden en dorpen in Zuid-Holland

GR Grondbank RZG Zuidplas

De provincie Zuid-Holland vervult een belangrijke rol als het gaat om de regionale economische ontwikkelingen in Zuid-Holland. Het verder uitbouwen van de regionale economie vindt plaats door:

- 'nieuw-ontwikkeling' van bedrijfsterreinen;
- herstructurering van de bestaande bedrijfsterreinen;
- structureren en organiseren van de toegang tot financiering voor startende en groeiende innovatieve technologiebedrijven en projecten;
- verbetering van de ruimtelijke kwaliteit inclusief het vergroten de aantrekkingskracht van het vestigingsklimaat en een betere fysieke bereikbaarheid;
- herontwikkeling van saneringslocaties;
- versterken van het glastuinbouwcluster;
- herstructurering van de glastuinbouwgebieden;
- programmering van ontwikkelingen, de strategische grondverwerving en uitnamen van gronden, de financiering, de kwaliteitsbewaking en het coördineren van de uitvoering van ruimtelijke projecten.

Algemeen	
<i>Visie en beleidsvoornemens</i>	De nadruk bij de integrale en regionale gebiedsgerichte projecten ligt op de programmering, het plannen en het onderlinge afstemmen van activiteiten en projecten. Daarbij spelen de strategische ligging van gronden, de financiering, de kwaliteitsbewaking en de borging van de realisatiekracht een belangrijke rol. Door hieraan invulling te geven komen gewenste ontwikkelingen van de grond.
<i>Rechtsvorm en doel</i>	In het verleden zijn ten behoeve van de realisatie van de Interregionale Regionale Programma's (IRP's) een aantal gemeenschappelijke regelingen gevormd. Deze hebben ondersteund bij het realiseren van de gebiedsontwikkeling. Zij hebben het doel in samenwerking met andere (publieke)partijen een integrale en regionale gebiedsontwikkeling te realiseren. De Grondbank is de laatste gemeenschappelijke regeling die nog actief is op dit gebied mede namens de provincie.
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het binnen een aangegeven gebied, in onderlinge samenhang: <ul style="list-style-type: none"> • Programmeren, plannen en onderling afstemmen van ontwikkelingen en activiteiten; • Kwaliteitsbewaking en financiering plannen; • Realiseren van concrete projecten.
<i>Activiteiten</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Ruimtelijke inrichting en vormgeving van het gebied; • Het gezamenlijk financieren van ontwikkelingen en plannen; • Adviseren en overleg voeren over concrete activiteiten.
<i>Bevoegdheden</i>	Binnen de regeling ten aanzien van de belangenbehartiging waarvoor zij is getroffen en het gebied waarvoor zij geldt, kunnen bevoegdheden van regeling en bestuur worden overgedragen en toegekend, binnen de grens van artikel 54 van de Wet gemeenschappelijke regeling.
<i>Stemverhouding</i>	40% stemaandeel
Kaderstelling	
<i>Provinciale doelstellingen</i>	De Grondbank richt zich op het beheer en de uitgifte van de in het verleden verworven gronden in de Zuidplaspolder. De gronden zijn verworven met als doel de gewenste gebiedsontwikkeling zoals de partijen gezamenlijk zijn overeengekomen, mogelijk te maken. Op dit moment vindt geen verwerving van grond meer plaats.
<i>(Financiële) doelstellingen van de Grondbank</i>	In 2015 is de gemeenschappelijke regeling gewijzigd waarin is vastgelegd dat de Grondbank in ieder geval tot en met 31-12-2024 zal blijven bestaan.
<i>Sturing:</i>	

Financiën inclusief zienswijze	De deelnemersbijdrage PZH bedraagt conform ontwerpbegroting 2024 € 0. Deze raming komt voort uit de koopovereenkomst (getekend 1 juli 2021) tussen de Gemeente Zuidplas en de Grondbank waarin staat dat de gemeente Zuidplas de deelnemersbijdragen voor rekening neemt vanaf het jaar 2022.
KPI's provinciale begroting	N.v.t.
Uitgangspuntenbrief financieel kader	N.v.t.
Reserves/Weerstandsvermogen	Het weerstandsvermogen van de Grondbank is nihil. Dat het weerstandvermogen nihil is, past in het kader van de gemaakte afspraken zoals vastgelegd in de Overeenkomsten met de gemeente Zuidplas.
Risico's en beheersmaatregelen	<u>Omgevingsplan komt niet c.q. niet tijdig tot stand</u> Per 31-12-2026 (het moment dat "definitief" duidelijk is dat woningbouwontwikkeling niet lukt) valt de grondwaarde terug naar veelal agrarische bestemming. Het verschil tussen de verwachte agrarische waarde en de boekwaarde per 31-12-2024 (het moment waarop de afspraken van de bestuursovereenkomst gebaseerd zijn) is ingeschat op € 55,6 mln. (boekwaarde: € 94,4 mln. en marktwaarde: € 38,8 mln.). Voor de periode tussen 2024 en 2026 worden in 2022/2023 nog nadere afspraken gemaakt tussen de Grondbank en de gemeente Zuidplas hoe met de financiering om te gaan. Het provinciale aandeel van 40% bedraagt € 22,2 mln. en is opgenomen als risico in de risicoparagraaf van de provinciale jaarrekening.
<i>Prioriteit 2023/2024</i>	Monitoring voortgang planologische besluitvorming woningbouwontwikkeling i.r.t. beëindigingsafspraken